

• Найбільше і найдорожче добро кожного народу — це його мова, та жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.

Панас Мирний

• Мова – це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще. Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцінніше надбання віків, мова – це ще й музика, мелодика, фарби, буття, сучасна, художня, інтелектуальна і мисленнєва діяльність народу.

Олесь Гончар

Зачитайте та прокоментуйте епіграфи до уроку.

Мова – явище загальне, абстрактне; **мовлення** – конкретне.

Загальне (мова) реалізується в конкретному (мовленні). Конкретність мовлення виявляється в тому, що його можна:

- чути,
- записати на магнітну стрічку,
- бачити і прочитати, якщо йдеться про текст.

Мову безпосередньо спостерігати неможливо. Саме тому мовознавець має справу з мовленням, вивчає звучне мовлення або тексти. Завдання лінгвіста «добути» з

мовлення мову.

Мова – явище відносно стабільне, довговічне, загальноприйняте; мовлення – динамічне (рухливе), випадкове й унікальне. Так, наприклад, сучасна українська літературна мова охоплює період від І. Котляревського до наших днів, її норми (орфоепічні, орфографічні, лексичні та граматичні) є відносно стабільними й загальноприйнятими. У мові немає помилок, у ній усе правильно. У мовленні люди можуть припускатися помилок. Мову можна порівняти з написаною композитором симфонією. Під час виконання симфонії (мовлення) хтось із музикантів помилково може «взяти» не ту ноту. Зрештою, і весь твір по-своєму може бути «прочитаний» і зінтерпретований диригентом. Унікальність мовлення полягає у своєрідному використанні мовних засобів, у вживанні випадкових слів, словоформ, словосполучень тощо.

Мовлення можна характеризувати за темпом, тембром, тривалістю, гучністю, артикуляційною чіткістю, акцентом тощо

Мовлення — лінійне, мова — нелінійна Мовлення розгортається в часі. Для того щоб вимовити якусь фразу, потрібен певний часовий проміжок, бо слова вимовляються послідовно одне за одним, а в мові всі звуки слова, словоформи тощо існують одночасно.

3 історичного погляду мовлення первинне, а мова вторинна. Спершу виникали в мовленні окремі слова, фрази тощо, а згодом із фактів мовлення склалася мова. З погляду сучасності, навпаки, мовлення твориться з фактів мови: для вираження думки мовець відбирає з мови необхідні мовні одиниці й формує фразу за наявними в мові граматичними правилами.

Визначте відмінності мови та мовлення, порівнявши їх. Свою думку аргументуйте. Відмінності мови і мовлення мова Явище загальне, соціальне, абстрактне Конкретне явище, індивідуальне. Реалізується в конкретному (мовлення) Притаманне кожній особистості Явище стабільне, фіксоване, довговічне, загальноприйняте. Явище динамічне (рухливе), Мовні норми (орфоепічні, орфографічні, граматичні, випадкове й унікальне лексичні) відносно стабільні У мові немає помилок, У мовленні мовці вона – еталон припускаються помилок

Отже, **мова** — це знакова система одиниць спілкування і правил їх функціонування, тобто інвентар і набір граматичних правил, що існують у свідомості носіїв.

У той час, як **мовлення** — конкретно вживана мова, способи спілкування в їх конкретній реалізації.

Мова – є і процес мовлення, і результат цього процесу.

Мова і мовлення тісно пов'язані один з іншим.

Мова пізнається шляхом аналізу, мовлення — шляхом

розуміння

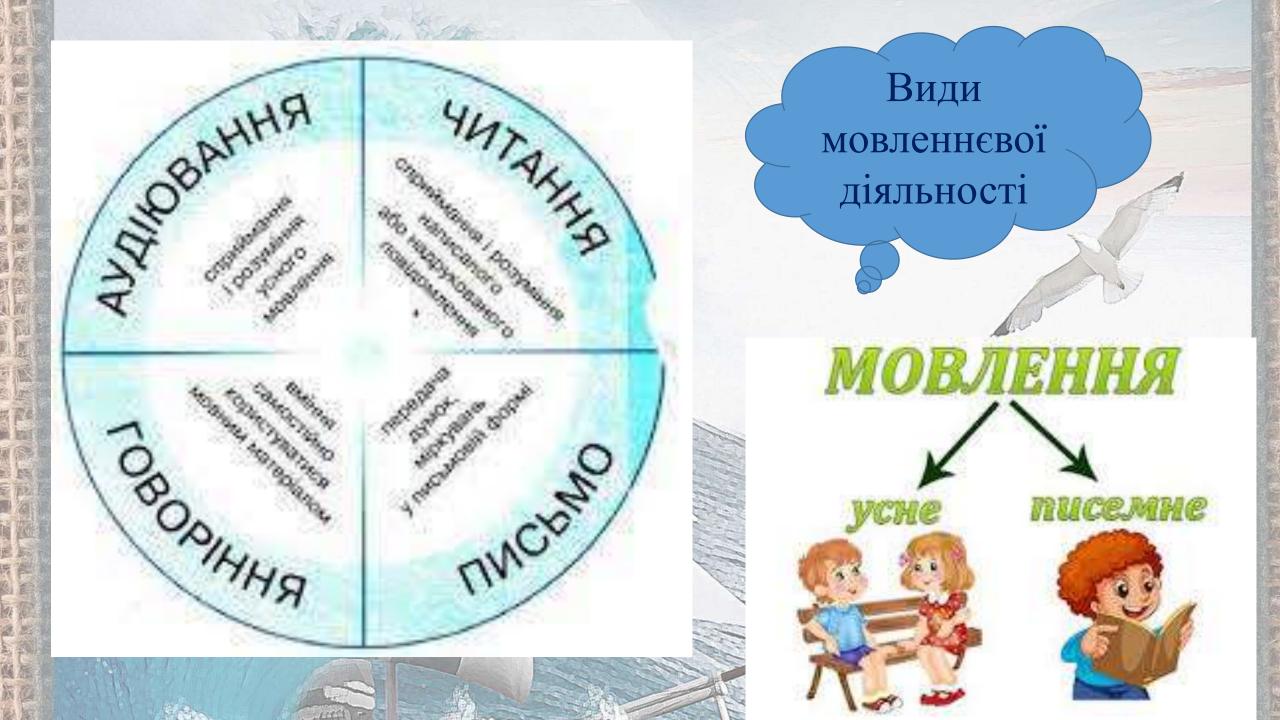
Час, що витрачається людиною на різні види мовленнєвої діяльності, розподіляється приботанию так

письмо 9%

Читання (16%)

Говоріння (30%)

Аудіювання (45%)

Види читання

Ознайомлювальне

Вивчальне

Вибірқове

Що потрібно усвідомити?

Чи варто це читати? Кому текст адресовано? Який зміст має кожен із розділів (абзаців) і текст в цілому?

Яка тема та основна думка тексту? Що в тексті головне, а що – другорядне? Яку нову для читача інформацію містить текст?

Про що говориться в тексті? Яка інформація є корисною? У яких частинах (розділах) тексту її вміщено?

Характер читання

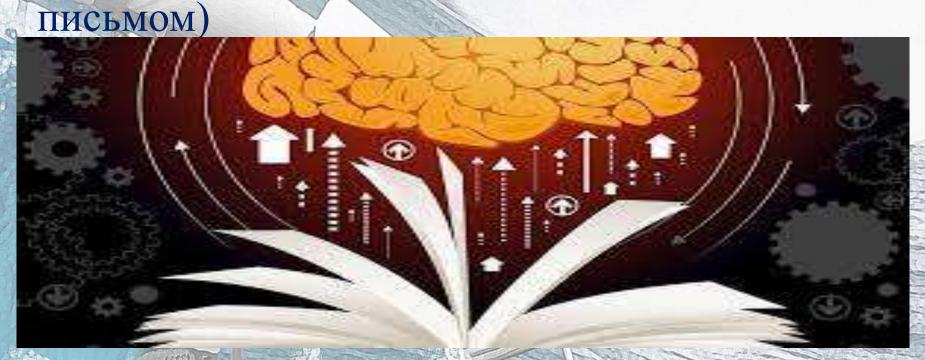
Швидке перегортання сторінок, читан заголовків; перегляд окремих фрагментів тексту, ознайомлення з ілюстраціями; читання анотації, зміствидання

Повільне, вдумливе читання тексту а його частин; глибоке проникнення і його зміст; максимально повне осягнення нової інформації

Перегортання сторінок, швидке читан заголовків, змісту, окремих фрагмент тексту; повільне читання потрібних частин з метою вилучення потрібно інформації

- мотиваційного (визначення мети);
- аналітико-синтетичного (сприйняття, розуміння);
- виконувального (прийняття рішення на основі одержаної інформації з наступним говорінням або

ТИПИ МОВЛЕННЯ

РОЗДУМ

РОЗПОВІДЬ

опис

Прочитайте. До якого стилю належить поданий текст? Відповідь обтрунтуйте.

«I раптом я побачив серед жовтих одну білу лілею. Вона не стирчала, як її жовті сусідки, а вільно лежала на воді. Її зелені черенці були, як добрі ласкаві руки, що обережно й турботливо тримали вінчик білих пелюсток. Кожна пелюсточка була окремо від інших, але всі разом вони утворювали таку дивовижну гармонію форм і фарб, що не можна було відірвати очей. Ця біла лілея була немов ясний вогник серед темної ночі, немов єдина зірочка в синьому небі, немов миле обличчя серед інших, байдужих, облич. (Д. Ткач)

Який тип висловлювання (опис, розповідь, роздум) викристано в тексті? Свою думку аргументуйте.

Гра «Я – коректор»

У кожній парі словосполучень визначте нормативне. Укажіть, які саме норми літературної мови порушено.

Оцінки по історії, оцінки з історії.

Скласти іспит, здати іспит.

Із-за хвороби, через хворобу.

Дякую вас, дякую вам.

При вашій допомозі, з вашою допомогою.

Добрий по натурі, доброї вдачі.

Самий активний учень, найактивніший учень.

Розкажи за брата, розкажи про брата.

Зустріч зі школярами, зустріч з школярами.

Вчитися на протязі життя, вчитися протягом життя.

По програмі, за програмою.

Скажіть у двох словах, скажіть двома словами.

Nº1

Без якого слова не можна уявити сучасну українську літературну мову?

А марення

Б мрія

В шопінг

Г краш

Nº3

Мрія – це дума про щось...

А незвичайне

Б заборонене

В недосяжне

Г прекрасне

N25

Хто створив слово «мрія»?

А М.Старицький

Б М.Стельмах

В Леся Українка

Г Олена Пчілка

Nº2

У творах якого видатного поета ви не знайдете слова «мрія»?

А I. Франка

Б В. Шекспіра

В Т. Шевченка

Г Г.Сковороди

No4

Коли виникло слово « мрія»?

А у дошевченківські часи

Б у часи Руси-України

В у пошевченківську добу

Г після здобуття незалежності

Nº6

М.Старицький вперше написав це слово у вірші, який присвятив....?

А Т.Шевченку

Б Л.Українці

В О.Пчілці

Г Г.Барвінок

